

Wij leiden op tot praktische wereldburgers

kaderdocument:

Loopbaan & Burgerschap op het Friesland College

2022-2023

INTRODUCTIE: DE LOOPBAAN- & BURGERSCHAPSOPDRACHT VAN HET MBO-ONDERWIJS	4
HET FRIESLAND COLLEGE LEIDT HAAR STUDENTEN OP TOT PRAKTISCHE WERELDBURGERS	5
WAAROM IS DAT OPLEIDEN TOT PRAKTISCHE WERELDBURGERS ZO BELANGRIJK? (DOEL)	5
FRIESLAND COLLEGE VISIE OP LOOPBAAN- & BURGERSCHAPSVORMING:	6
1. LOOPBAAN- & BURGERSCHAPSVORMING ZOEKT AANSLUITING EN UITDAGING VOOR DE STUDENT	6
WAAROM IS DIT BELANGRIJK?	6
ROL VAN DE DOCENT:	6
2. VAKMANSCHAP EN BURGERSCHAP GAAN HAND IN HAND	6
WAAROM IS DIT BELANGRIJK?	6
ROL VAN DE DOCENT:	6
3. FLEXIBILITEIT VAN LOOPBAAN- & BURGERSCHAPSONDERWIJS	6
WAAROM IS DIT BELANGRIJK?	6
ROL VAN DE DOCENT:	7
DE FRIESLAND COLLEGE – BREDE BASISLIJN BURGERSCHAP	8
BURGERSCHAPSKENNIS	8
AFSPRAKEN VAARDIGHEDEN:	8
AFSPRAKEN INSPANNINGSVERPLICHTING:	9
BURGERSCHAP OP HET FRIESLAND COLLEGE	9
PROFIEL BURGERSCHAPSDOCENT:	9
KENNIS	9
VAARDIGHEDEN EN HOUDING	10
LOOPBAAN OP HET FRIESLAND COLLEGE	11
PROFIEL LOOPBAANDOCENT	11
TAKEN	11
KENNIS	11
VAARDIGHEDEN	12
AFRONDEN LOOPBAAN & BURGERSCHAP	13
LANDELIJKE EISEN INSPANNINGSVERPLICHTING	13
FRIESLAND COLLEGE INVULLING INSPANNINGSVERPLICHTING	13
LEER- EN ONTWIKKELTRAJECT	13
VASTLEGGEN VAN LEER- EN ONTWIKKELTRAJECT	14
BEOORDELEN VAN LEER- EN ONTWIKKELTRAJECT	14
HET AFRONDINGSGESPREK	14
FORMULIEREN	14

<u>WIL JIJ JE VERDER ONTWIKKELEN ALS LOOPBAAN-& BURGERSCHAPSDOCENT?</u>	15
WERKGROEP BBB	15
PLATFORMBIJEENKOMSTEN	15
TRAININGEN/WORKSHOPS	15

Introductie: De Loopbaan- & burgerschapsopdracht van het mbo-onderwijs

Het mbo-onderwijs betekent méér dan studenten voorbereiden op de arbeidsmarkt. Wij als Friesland College geloven dat elke student de kans hoort te krijgen om zich maatschappelijk te ontwikkelen. Dat studenten in een veilige context zelfstandig kunnen worden, woorden kunnen geven aan hun opvattingen, hun eigen leven kunnen leiden naar eigen inzicht en de (groei)kansen weten te pakken die zich voordoen.

Van alle mbo-studenten, zowel jongeren als volwassenen, wordt verwacht dat zij met het behalen van hun mbo-diploma, naast vakkennis ook beschikken over *persoonlijk leiderschapsvaardigheden*: zelfsturing bij het functioneren als burger en werknemer om flexibel te kunnen meebewegen met ontwikkelingen die elkaar naar verwachting steeds sneller zullen opvolgen. Het mbo werkt daarom vanuit een drievoudige kwalificatieopdracht. Het kwalificeert haar studenten:

- Op een plek op de arbeidsmarkt (loopbaan)
- Voor doorstroom naar vervolgonderwijs (studie- en loopbaan),
- Tot volwaardige deelnemers van onze samenleving (burgerschap).

Het doel van Loopbaan- & Burgerschapsvorming is om zoveel mogelijk zelfbewust, zelfkritisch en zelfbepalend te worden. Dit wordt gedaan door het ontwikkelen van kennis over maatschappelijke thema's zoals democratie, vrijheid van meningsuiting, tolerantie, gezond gedrag en media-wijsheid. Daarnaast speelt kritisch denken een belangrijke rol binnen het Loopbaan- & burgerschapsonderwijs.

In tegenstelling tot alle andere kwalificatie-eisen in het mbo, is er voor loopbaan en burgerschap geen enkele differentiatie naar niveau en/of doelgroep aangebracht. Dit betekent dat scholen zelf de ruimte krijgen -en moeten nemen- om de invulling van het onderwijs en afspraken te maken over de inspanningsverplichting. Op deze manier kan het Friesland College aansluiten bij de diverse doelgroepen en maatwerk leveren. Daarnaast biedt het de ruimte om: 1) in te spelen op actualiteiten, 2) aan te sluiten bij de doelgroep 3) aansluiten bij de pedagogische en didactische uitgangspunten van de school.

In dit kaderdocument staat beschreven op wat voor manier het Friesland College invulling geeft aan haar Loopbaan- & Burgerschapsopdracht. Veel leesplezier!

Het Friesland College leidt haar studenten op tot praktische wereldburgers

Hoe ontwikkelen wij onze mbo-studenten op persoonlijk en professioneel vlak zodat zij klaar zijn voor de wereld van morgen?

Het Friesland College leidt haar op tot praktische wereldburgers. Van studenten wordt verwacht dat zij met het behalen van hun mbo-diploma, naast vakkennis ook beschikken over *persoonlijk leiderschapsvaardigheden*: zelfsturing bij het functioneren als burger en werknemer om flexibel te kunnen meebewegen met ontwikkelingen die elkaar naar verwachting steeds sneller zullen opvolgen.

De praktische wereldburger is te herkennen aan de volgende kenmerken:

- Een praktische wereldburger heeft **kennis** van verschillende maatschappelijke onderwerpen
- Een praktische wereldburger maakt gebruik van persoonlijk leiderschaps**vaardigheden**
- Een praktische wereldburger kan schakelen tussen **verschillende perspectieven**

Waarom is dat opleiden tot praktische wereldburgers zo belangrijk? (doel)

Het ontwikkelen van Loopbaan- & Burgerschapsvaardigheden, houding en kennis helpt de student in de ontwikkeling van persoonlijk leiderschap.

Wij als Friesland College geloven dat elke student de kans hoort te krijgen zijn of haar persoonlijk leiderschap te ontwikkelen. Dat studenten in een veilige context zelfstandig worden, woorden kunnen geven aan hun opvattingen en hun eigen leven kunnen leiden naar eigen inzicht.

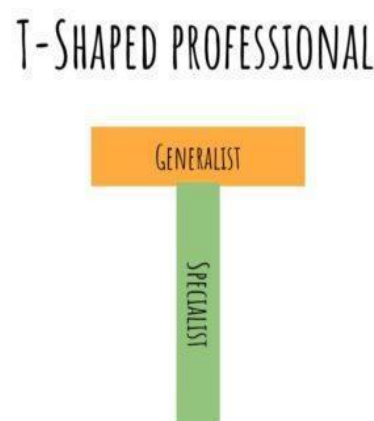
Door de kwaliteit van ons Loopbaan- & Burgerschapsonderwijs serieus te nemen kunnen wij een bijdrage leveren aan de maatschappelijke groeikansen en betrokkenheid onze student.

Studenten leren binnen Loopbaan- & burgerschapsvorming zoveel mogelijk zelfbewust, zelfkritisch en zelfbepalend te worden. Zowel voor zichzelf, het beroep, de samenleving en als wereldburger. Want met een snel veranderende wereld vraagt het werkveld om een nieuwe generatie werknemers die naast beroepsgerichte vaardigheden óók beschikken over *persoonlijk leiderschapsvaardigheden*.

Kennis van maatschappelijke thema's, zoals de Global Goals, speelt namelijk ook steeds meer een rol in de beroepspraktijk.

In de theorie wordt dit omschreven als de *T-shaped professional*:

Een beroepsprofessional die zowel specialist is in zijn of haar vakgebied als generalist die weet wat er in de wereld van nu speelt. In het koersplan 2019-2022 van het Friesland College is de T-shaped professional terug te herkennen in twee speerpunten: 1). Wij leiden op tot sterk vakmanschap (*specialist*) en 2). Wij leiden op tot praktische wereldburgers (*generalist*).

Friesland College Visie op Loopbaan- &burgerschapsvorming:

1. *Loopbaan- &Burgerschapsvorming zoekt aansluiting en uitdaging voor de student*

Waarom is dit belangrijk?

Wanneer de student gemotiveerd is om zelf te onderzoeken wat voor burger hij of zij wil zijn komt burgerschap tot uiting! Het Loopbaan- & Burgerschapsonderwijs bespreekt onderwerpen, thema's en bestaat uit opdrachten die aansluiten bij de leefwereld van de student. Maar moet Loopbaan- & Burgerschapsonderwijs dan alleen maar "leuk" zijn? Wij denken van niet, want juist door uit je comfortzone te stappen en nieuwe kennis, perspectieven en ervaringen op doet leer je kritisch naar jezelf kijken. Zo kan je pas écht onderzoeken wie je wilt zijn!

Rol van de docent:

De taak van de Loopbaan- & Burgerschapsdocent is om studenten te ondersteunen bij in het innemen van een plek in de maatschappij. Door zowel aansluiting te zoeken bij de student als de student uit te dagen kan jij de student de kans geven te onderzoeken wat voor persoon hij of zij wil zijn.

2. *Vakmanschap en Burgerschap gaan hand in hand*

Waarom is dit belangrijk?

Kennis van maatschappelijke thema's speelt steeds meer een rol in de beroepspraktijk van onze studenten. In de theorie wordt dit omschreven als de *T-shaped professional*: Een beroepsprofessional die zowel specialist is in zijn of haar vakgebied als generalist die weet wat er in de wereld van nu speelt. Een brede blik op de wereld versterkt dus het vakmanschap én dat is gunstig voor de student zijn of haar kansen op de arbeidsmarkt.

Rol van de docent:

De taak van de Loopbaan- & Burgerschapsdocent is om het burgerschapsonderwijs in te bedden in- en te koppelen aan het vakonderwijs van de student.

3. *Flexibiliteit van Loopbaan- & Burgerschapsonderwijs*

Waarom is dit belangrijk?

Er is niet één goede vorm van Loopbaan- & Burgerschapsonderwijs, net zo min als dat er maar één goede burger bestaat. Het Loopbaan- & Burgerschapsonderwijs hoort niet te leiden tot één zienswijze of uitkomst. Persoonlijk leiderschap daagt juist uit om zelf af te wegen wat je belangrijk

vindt. Het Friesland College vindt het belangrijk om Loopbaan- & Burgerschapsvorming met een open blik te aanschouwen. Zo kan de student verschillende ervaringen opdoen om een thema of vraagstuk vanuit verschillende kanten te bekijken. De diversiteit van loopbaan- & Burgerschapsactiviteiten kan zo tot uitdrukking komen. Daarnaast biedt flexibiliteit van het Loopbaan- & Burgerschapsonderwijs ruimte om in te spelen op actualiteiten en ruimte om aan te sluiten bij het vakgebied.

Rol van de docent:

De Loopbaan- & Burgerschapsdocent is bewust dat er verschillende meningen en inzichten zijn over wat “goed” burgerschap is. Met een open benadering ontstaat een veilig klassenklimaat waar de student ruimte heeft om zijn of haar eigen visie te vormen. Zo helpt de docent zijn of haar studenten onderzoeken en afwegen wat voor burger hij/zij wil en kan zijn.

De Friesland College – Brede Basislijn Burgerschap

BREDE BASISLIJN BURGERSCHAP friesland college				
Thema	Persoonlijk	Beroep	Samenleving	Wereldburger
Identiteit en cultuur	- Peer group - Levenslessen - Meningsvorming	- Beroepscultuur - Beroepsidentiteit - Baan krijgen en houden	- Multiculti samenleving - Vrijheid v. meningsuiting - LHGBTI	- Religie - Interculturele communicatie - Werelddelen en culturen
Mediaaijsheid en privacy	- Profilering op social media - Privacy - Online/offline	- Imago van het beroep in de media - Privacy van werknemer	- Invloed van de media - AVG en privacy - Online veiligheid	- Algoritmes en big data - Invloed grote Techbedrijven - Toegankelijkheid informatie
Vitaal burgerschap	- Drank en Drugs - Grip op je leven - Relaties	- Werkplezier en werkdruk - Arbeid en veiligheid - Relaties op de werkvloer	- Gezondheidszorg - Maatschappelijk welzijn - Preventiebeleid	- WHO - Pandemie - Blue zone
Diversiteit en inclusie	- Solidariteit - Discriminatie - Gelijkwaardigheid	- Verzekeringen - Rechten en plichten - Arbeidsethos	- Maatschappelijke ladder - Kansengelijkheid (M/V/+) - Participatiesamenleving	- Mensenrechten - Ontwikkelingssamenwerking - Verschil tussen rijk en arm
Financiën en economie	- Ondernemend gedrag - Eigen financiën - Inkomsten en uitgaven	- Ondernemen in je vak - Loondienst/eigen bedrijf - Mobiliteit in het beroep	- Arbeidsmarkt - Welvaart en crisis - Belastingen	- Wereldeconomie - Donut-economie - Kapitalisme en communisme
Rechtsstaat en democratie	- Politiek en stemmen - Normen en waarden - Vrijheid	- Vakbonden - CAO - Rechten in het vakgebied	- Politieke stromingen - Grondwet en rechten - Normen en waarden	- Staatsvormen - Oorlog en vrede - Vluchten
Klimaat en Milieu	- Consumeren - Lifestyle en klimaat - Stad en platteland	- Produceer - Circulaire economie - Verantwoord ondernemen	- Footprint - Gebruik van ruimte - Vergroening	- Donut-economie - Klimaatverandering - Fair Trade

Burgerschapskennis

In de bovenste rij van de brede basislijn burgerschap zie je verschillende perspectieven benoemd. Deze ontwikkelperspectieven laten zien dat er van uit verschillende “brillen” naar de burgerschapsthema’s gekeken kan worden. In de matrix staan bij elk perspectief en thema een aantal onderwerpen genoemd. Deze onderwerpen zijn als voorbeeld genoemd om studenten en docenten te inspireren. Ze bieden een eerste richtinggevende stap over wat er binnen het thema op de verschillende perspectieven te bespreken is. Door de thema’s aan de ontwikkelperspectieven te koppelen ontstaat er een raamwerk waarin duidelijk te zien is hoe de onderwerpen en thema’s zich tot elkaar verhouden.

Ben je op zoek naar goede bronnen, interessante activiteiten of inspirerend lesmateriaal? Kijk dan op <https://app.fcsprint2.nl/menu/17>

Het is dus niet zo dat alle onderwerpen verplicht moeten zijn. Docenten en studenten kunnen dit raamwerk flexibel gebruiken en uitbreiden zodat het aansluit bij de actualiteiten en/of de beroepscontext van de opleiding van de student.

Afspraken vaardigheden:

Bij Loopbaan& Burgerschap ontwikkelt de student persoonlijk leiderschapsvaardigheden.

Onder persoonlijk leiderschapsvaardigheden verstaan wij:

Zelfsturing bij het functioneren als burger en werknemer om flexibel te kunnen meebewegen met ontwikkelingen die elkaar naar verwachting steeds sneller zullen opvolgen. Persoonlijk leiderschap gaat over eigen regie over je leven (en loopbaan) en veel raakvlak heeft met de loopbaancompetenties van Marinka Kuipers.

- **Wie ben ik en wat kan ik?**
- **Wat wil ik en waarom wil ik dat?**
- **Wie ken ik en kan mij helpen?**
- **Hoe bereik ik wat ik wil?**
- **Waar kan ik dat doen?**

Deze 5 pijlers kunnen versterkt worden in elke les- en leeromgeving. Bijvoorbeeld bij loopbaan, burgerschap, praktijkopdrachten en Keuzedelen.

Afspraken inspanningsverplichting:

Burgerschap op het Friesland College

“De ontwikkeling van burgerschapsvaardigheden, competenties en -kennis helpt de student in de ontwikkeling van persoonlijk leiderschap”.

Leer- en ontwikkeldoelen burgerschap

Gedrag

De student bekijkt onderwerpen/thema's vanuit verschillende perspectieven:

1. Vanuit zijn eigen persoonlijke ontwikkeling
2. Vanuit burger in beroep (opleiding) zijn
3. Vanuit burger in de samenleving zijn
4. Vanuit wereldburger zijn

Persoonlijk	Beroep	Samenleving	Wereldburger
• Mening vormen • Kritisch denken • Feedback, leren, reflecteren	• Netwerken • Innovatie en verbeteren • Wendbaarheid	• Democratisch denken en handelen • Jouw bijdrage • Respect voor cultuur, mensen en omgeving	• Internationale ervaring • Ondernemend • Uit comfortzone stappen

Profiel burgerschapsdocent:

Kennis

Een docent burgerschapsonderwijs heeft kennis van tenminste de volgende onderwerpen:

- Beschikt over kennis van de 7 burgerschapsthema's
- Weet aan te sluiten bij de actualiteit en maakt burgerschap betekenisvol voor de student
- Is een betrokken, motiverend rolmodel met een open houding
- Weet een koppeling te maken tussen burgerschap en de beroepspraktijk
- Activeert reflectieve, nieuwsgierigheid en kritisch denken bij de student en stimuleert de eigen regie bij de student
- Daagt studenten uit door duidelijke ontwikkeldoelen te formuleren en inspirerende werkvormen
- de bij deze thema's passende vakdidactiek.
- de visie van de school op burgerschap en burgerschapsonderwijs;
- maatschappelijke actualiteiten en vraagstukken;
- de inhoud, context en beroepsethische vraagstukken die spelen in het toekomstige beroep van de studenten.
- de eindtermen van en ontwikkelingen binnen het burgerschapsonderwijs in het mbo
- het beschikbare aanbod van ondersteuning.

Vaardigheden en houding

Een docent burgerschapsonderwijs kan:

- Kennis van de inhoud van burgerschap overdragen aan studenten en daarbij kunnen differentiëren om aan te sluiten bij de brede doelgroep van mbo-studenten.
- Studenten leren om kritisch te reflecteren op de inhoud van en perspectieven op burgerschapsonderwijs. De inhoudelijke thema's van burgerschapsonderwijs zijn in de kern omstreden en waarden-vol.
- Maatschappelijke vraagstukken ontleden en kunnen verbinden aan aspecten van burgerschap zoals rechten, plichten, identiteit, participatie.
- Zich voortdurend verdiepen in actuele maatschappelijke onderwerpen.
- Gesprekstechnieken en werkvormen inzetten en begeleiden die studenten aanzetten tot kritisch denken over, zoals het socratische gesprek, debatteren, dialoog voeren, klassengesprek en discussiëren.
- Veiligheid bieden, oog hebben voor groepsdynamica en cultureel responsief les kunnen geven.
- Kennis over burgerschap voor studenten betekenisvol vertalen naar het beroep waarvoor wordt opgeleid

Loopbaan op het Friesland College

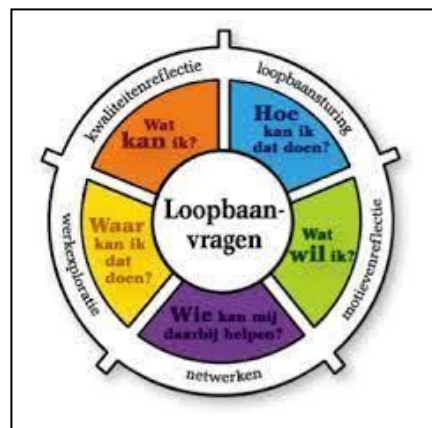
Leer- en ontwikkeldoelen loopbaan

De ontwikkeling die de student doormaakt op het gebied van loopbaan gaat uit van de vijf loopbaancompetenties:

1. Wie ben ik, wat kan ik? (kwaliteitenreflectie)
2. Wat wil ik, wat drijft mij? (motievenreflectie)
3. Welk soort werk past bij mij? (werkexploratie)
4. Wat wil ik worden? (loopbaansturing)
5. Wie kan mij daarbij helpen? (netwerken)

Gedrag:

- 1) Reflectief gedrag
- 2) Pro-actief gedrag
- 3) Interactief gedrag.

Profiel loopbaandocent

Taken

Docenten die studenten begeleiden in hun leer- en loopbaanontwikkeling hebben de volgende taken:

- Het begeleiden van de student bij het opdoen van en reflecteren op ervaringen, gericht op ontwikkelen van loopbaancompetenties en zicht krijgen op vervolg in scholing, werk en arbeidsmarktperspectief.
- Het ondersteunen en stimuleren van de student bij het reflecteren op zijn studievoortgang, beroepscompetenties, loopbaancompetenties en zijn beroepsidentiteit.
- Het begeleiden van de student in het maken van keuzes en stappen binnen het leer- en loopbaanproces (op school en in de praktijk), via gesprekken die aanzetten tot zelfsturing en zelfverantwoordelijkheid.
- Het in beeld brengen van de ontwikkeling in het leer- en loopbaanproces samen met de student.
- Het onderhouden van contacten met alle betrokkenen (binnen en buiten de school) die bij het leer- en loopbaanproces van de student een rol spelen.
- Het signaleren van factoren die het leer- en loopbaanproces van de student belemmeren en zo nodig maatregelen nemen.

Kennis

Docenten die studenten begeleiden in hun leer- en loopbaanontwikkeling hebben kennis van:

- De visie en doelen voor LOB van de eigen instelling en het eigen team.
- De eigen rol binnen LOB en een loopbaangerichte leeromgeving.
- De opbouw van het onderwijsprogramma en wanneer bepaalde keuzemomenten zich voordoen.
- Aanverwante opleidingen, vervolgopleidingen, beroepen en de arbeidsmarkt (in globale zin).

Vaardigheden

Docenten die studenten begeleiden in hun leer- en loopbaanontwikkeling kunnen:

- pedagogisch handelen (zie pedagogische bekwaamheid uit bekwaamheidseisen);
- met het stellen van de juiste vragen studenten uitdagen kritisch na te denken over opgedane ervaringen, en daarbij de zoektocht tot het ontdekken van talenten en ambities stimuleren en begeleiden;
- weet creatieve werkvormen in te zetten om jongeren/jongvolwassenen aan het reflecteren te zetten over de 5 loopbaancompetenties
- beschikt over coachvaardigheden (luisteren, samenvatten, doorvragen, checken, aanvoelen, durven uitdagen, aanmoedigen, vooral goede vragen weten te stellen, geen oordeel, open hart) om zo het (loopbaan)gesprek met de student te kunnen voeren
- zich verdiepen in waar een student staat in zijn ontwikkeling en in zijn (leer)loopbaan en hun begeleiding daarop afstemmen;
- de ontwikkeling van de student waarderen vanuit een ontwikkelingsgerichte benadering en studenten ondersteunen bij het zichtbaar maken van wat ze geleerd hebben over hun kwaliteiten, vaardigheden, motieven, keuzes en vervolgstappen.
- biedt een uitdagende omgeving waar de student ervaring op kan doen (ook buiten het lokaal) zodat hij zich bewust wordt van zijn bronnen en mogelijkheden
- is een rolmodel (kan zich kwetsbaar en open opstellen, deelt eigen ervaringen die van betekenis zijn geweest, is voorbeeld van persoonlijk leiderschap)
- Handelt vanuit het besef dat loopbaan een levenslang en voortdurend proces is, maar dat je de student wilt stimuleren het beste uit zichzelf te halen, eigen regie over leven/loopbaan te nemen (**zelfsturing**)

Aan het einde van de opleiding heeft de student zelfinzicht doordat hij weet wie hij is, weet wat hij wil, wat hem raakt en waar hij voor staat. Kent zijn valkuilen en onderneemt actie. Hij ontwikkelt de vijf loopbaancompetenties en past ze toe in het leren, reflecteren en bij het maken van vervolgstappen.

Elke student op het Friesland College hoort de kans te krijgen zichzelf te ontplooien tot de persoon die hij of zij wil zijn binnen onze samenleving. Loopbaan&Burgerschap zijn geen vakken wat je even leert, maar het ontwikkelt zich door de gehele opleiding heen. Daarom rond de student Loopbaan & Burgerschap af in zijn of haar laatste studiejaar.

Afronden Loopbaan & Burgerschap

Landelijke eisen inspanningsverplichting

Voor zijn mbo-diploma moet de student in zijn opleiding voldoende deelnemen aan activiteiten voor Loopbaan&Burgerschap. Voor de school en voor studenten geldt het volgende:

- De school zorgt voor een gevarieerd, passend aanbod, adequate begeleiding en legt de criteria vast waaraan de inspanning van de student getoetst kan worden.
- De student maakt inspanningen tijdens de opleiding inzichtelijk en ontwikkelt de Loopbaan- & Burgerschapscompetenties zo ver als mogelijk is.

Friesland College invulling inspanningsverplichting

Het leren en ontwikkelen op het gebied van Loopbaan - & Burgerschap staan centraal. Er zijn een aantal FC-brede afspraken die voor elke student aan bod moeten komen bij de afronding van burgerschap:

- De student doet kennis op van de 7 burgerschapsthema's
- De student ontwikkelt persoonlijk leiderschapsvaardigheden
- De student heeft kennis gemaakt met de verschillende ontwikkelperspectieven

Het is vervolgens de taak voor elk team om een plan te maken hoe burgerschap in de onderwijspraktijk aan bod komt. Dit kan bijvoorbeeld zijn door burgerschapslessen, gastsprekers, excursies.

Leer- en ontwikkeltraject

De student ontwikkelt zich gedurende de opleiding op het gebied van Loopbaan- & Burgerschap. Dat gebeurt onder begeleiding van de Loopbaan- & Burgerschapsdocent. Gedurende deze periode neemt hij deel aan Loopbaan- & Burgerschapsactiviteiten en verzamelt hij allerlei bewijzen en bewaart die in zijn (leer- en ontwikkel)portfolio.

Om de Loopbaan-& Burgerschapsontwikkeling van de student te volgen werken we op het Friesland College met een portfolio Bewijzen van deelname aan deze activiteiten worden door de student bewaard in zijn portfolio. Bewijzen zijn dan ook:

- Uitwerkingen van opdrachten.
- Gespreksverslagen van de jaarlijkse voortgangsgesprekken.
- Reflectieverslagen.

Er kunnen verschillen bestaan qua invulling van de activiteiten. Loopbaan- & Burgerschapsactiviteiten kunnen afzonderlijk worden aangeboden of integraal onderdeel uitmaken van het overige onderwijsaanbod. Zo kan het ontwikkelen van de loopbaancompetenties onderdeel zijn van de studieloopbaanbegeleiding en kan het ontwikkelen van burgerschapscompetenties zijn verwerkt in de leereenheden. Belangrijk is dat de bewijzen die de ontwikkeling van Loopbaan- & Burgerschap ondersteunen als dusdanig in het portfolio moeten zijn opgenomen.

Vastleggen van leer- en ontwikkeltraject

De ontwikkelingen op het gebied van Loopbaan & Burgerschap vormen een integraal onderdeel van de voortgangsgesprekken die met de student worden gevoerd. Eenmaal per jaar vindt er een individueel gesprek met de Loopbaan- & Burgerschapsdocent plaats waarbij de ontwikkeling van de student op het gebied van Loopbaan & Burgerschap centraal staat. Daarbij wordt gebruik gemaakt van bewijzen uit het portfolio. Samen met de Loopbaan- & Burgerschapsdocent wordt bekeken of de activiteiten die uitgevoerd zijn ook het gewenste leer- en ontwikkel-effect hebben gehad (beoordelen om te leren). Vervolgens worden de vervolgactiviteiten (gericht op ontwikkeling) besproken en vastgelegd.

Beoordelen van leer- en ontwikkeltraject

Voor het afronden van Loopbaan&Burgerschap, moet de examencommissie van de school vaststellen dat hij/zij aan de vastgestelde inspanningsverplichting heeft voldaan. Om te kunnen bepalen of de student in voldoende mate heeft gewerkt aan zijn ontwikkeling zijn er twee beoordelingsmomenten in het traject opgenomen waarin de student zijn ontwikkeling aantoont. Deze momenten vinden plaats aan het eind van de opleiding in het diplomajaar.

Deze beoordelingsmomenten betreffen een:

1. **portfoliobeoordeling door de eigen Loopbaan- & Burgerschapsdocent en een;**
2. **afrondingsgesprek in de vorm van een criterium gericht interview met zijn eigen Loopbaan- & Burgerschapsdocent.**

Het afrondingsgesprek

De student kiest daarvoor -binnen de grenzen van wat organisatorisch mogelijk is- een vorm die goed bij hem past. Daarbij kun je denken aan:

- • Presentatie gebruikmakend van een powerpoint/prezi
- • Presentatie gebruikmakend van een object
- • Presentatie in de vorm van een pitch
- • Videopresentatie
- • Voorlezen van geschreven tekst

Formeel heeft het gesprek de vorm van een CGI waarbij wordt getoetst of de student voldoet aan de volgende criteria:

- • De student laat zien dat hij zichzelf (=persoonlijk) door kan ontwikkelen
- • De student integreert loopbaancompetenties en burgerschap in zijn vak
- • De student kijkt kritisch naar zichzelf en is er bewust van dat hij deel is van de samenleving waaraan hij deelneemt

FORMULIEREN

Om binnen het diplomabesluit te kunnen toetsen of de student heeft voldaan aan de diploma-eis L&B dienen de volgende ingevulde en ondertekende documenten aanwezig te zijn:

1. Loopbaan&Burgerschap Waardering portfolio 2022v1 (gearchiveerd in het studentendossier)
2. Loopbaan&Burgerschap Beoordeling afrondingsgesprek 2022v1 (gearchiveerd in het diplomadossier)

Meer informatie over hoe de examinering van burgerschap er in de praktijk uit ziet? Kijk dan in het kaderdocument **Afronding Loopbaan & Burgerschap** ([link](#)).

Wil jij je verder ontwikkelen als Loopbaan-& Burgerschapsdocent?

Tijdens het studiejaar 2022-2023 worden verschillende activiteiten georganiseerd zodat jij en je team up to date blijven van het Loopbaan-& Burgerschapsonderwijs.

WERKGROEP BBB

Per FC-school zijn **twee** docenten aangesloten in de werkgroep en krijgen hiervoor een inspanning tussen 8 uur-10 uur per maand per werkgroep-lid. De werkgroep leden hebben een rol als onderzoeker en als verbinder. Ze onderzoeken in de praktijk hoe bepaalde vraagstukken rondom Loopbaan & Burgerschap leven. De werkgroep komt 1x per maand samen.

Topics van de werkgroep zijn o.a.:

- **Persoonlijk leiderschap:**
Wat betekent "persoonlijk leiderschap" eigenlijk
- **Afronding:**
Portfolio en afronding
- **Kwaliteit:**
Wanneer is Loopbaan&Burgerschap "goed genoeg", merkbaar of meetbaar?
Wat kan er worden afgesproken over de ondergrens van de inspanningsverplichting
Wat moet de burgerschapsdocent kennen en kunnen.
- **Werkvormen:**
Ontwikkelen van kennis en vaardigheden
Aansluiten bij leereenheid
- **FC-breed Loopbaan&Burgerschap:**
Hoe en waarin kunnen FC-overstijgend werken?
Bronnenbank
- **Loopbaan&Burgerschap in het team:**
T-shaped professional in het team(en teamplan), Samenwerking tussen Loopbaan- & Burgerschap- en vakdocenten
- **Professionalisering docenten/teams:**
Wat is er nodig om de PWB-taak in het team te laten leven?

PLATFORMBIJEENKOMSTEN

Een aantal keer per jaar organiseert het platform een platformbijeenkomst. Het doel van de platformbijeenkomst is om Friesland College breed te Informeren, te inspireren, te verdiepen en kennis uit te wisselen rondom een thema dat aansluit bij onze missie: Wij leiden onze studenten op tot praktische wereldburgers.

Tijdens een platformbijeenkomst wordt zowel stil gestaan bij ontwikkelingen binnen als buiten het Friesland College zullen wij bespreken. De bijeenkomsten zijn toegankelijk en inspirerend voor alle docenten en medewerkers van het Friesland College. Kortom; Je komt wat halen, maar je kunt ook wat brengen.

TRAININGEN/WORKSHOPS

Zoek jij verdieping van kennis en vaardigheden die te maken hebben met Loopbaan&burgerschap? Of wil jij je als vakdocent juist verbreden en meer te weten komen over: hoe leid ik mijn student op tot een praktische wereldburger? Dat kan! Het Expertise Platform organiseert verschillende trainingen/workshops om meer te weten te komen over: *hoe leid ik mijn student op tot een praktische wereldburger?*